

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä 23.05.2023 § 30

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 23.05.2023

§ 30

Lippuautomaattien poistuminen käytöstä

36/08.01.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Rauno Särkkäaho p. 044 4164 658

Joukkoliikennesuunnittelija Milja Kemppainen p. 050 3985 575

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää poistaa lippuautomaatit käytöstä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Perusteluosa

Tiivistelmä

LSL:n lippuautomaatteja on käytössä Lahdessa viisi kappaletta. Lahdessa sijaitsevat automaatit eivät ole kaikkien seudullisten käyttäjien saatavilla. Palvelumaksun puuttuminen on suurin syy lippuautomaattien suosioon. Lippuautomaattien käyttöönoton jälkeen myyntikanavia on kehitetty ja lisätty huomattavasti. Korvaavia matkakortin latauspaikkoja on olemassa ja nettilataukset ovat nykyisin reaaliaikaisia. Lähimaksu ja mobiili tarjoavat vaihtoehdon automaatin kertalipuille. Muutoksella vähennetään lippujärjestelmän kiinteitä kustannuksia.

Perustelut

Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan 12.6.2018 tekemän päätöksen mukaisesti Lahteen on hankittu kahdeksan joukkoliikenteen itsepalvelu-/lippuautomaattia. Lippuautomaatilla voi ostaa Lahden seudun liikenteen kerta- ja päivälippuja sekä ladata joukkoliikenteen Waltti-matkakortteja. Ostojen maksaminen tapahtuu pankki- ja luottokorteilla, ensisijaisesti lähimaksua käyttäen. Lippuautomaatit otettiin käyttöön syksyn 2019 aikana.

Lippuautomaatteja hankittiin alun perin kahdeksan kappaletta. Määrä on vuosien aikana vähentynyt mm. teknisten ongelmien vuoksi ja tällä hetkellä automaatteja on käytössä viisi kappaletta. Kaikki automaatit sijaitsevat Lahdessa.

Lippuautomaattien kustannukset ovat noin 20 400 euroa vuodessa.

Lippuautomaattien myynti oli vuonna 2022 yhteensä noin 1 000 000 euroa, myyntitapahtumia noin 2 600 kpl kuukaudessa. Vertailuna Waltin verkkokaupan myynti vuonna 2022 oli noin 3,6 miljoonaa euroa ja mobiilisovellusten (LSL ja Waltti Mobiili) myynti yhteensä noin 2,5 miljoonaa euroa.

Lähimaksulla toimivat lippuautomaatit ovat mahdollistaneet bussimatkat myös matkustajille, jotka ovat halunneet ostaa lipun pankkikortilla, ja joille muut maksutavat eivät ole olleet houkuttelevia. Lähimaksu on otettu käyttöön LSL:n linja-autoissa 23.11.2022 alkaen, jonka jälkeen matkan on voinut maksaa linja-autossa pankkikortilla tai muulla lähimaksuun soveltuvalla maksuvälineellä. Lippuautomaatista pankkikortilla ostettavalle kertalipulle ei tämän jälkeen ole ollut enää tarvetta. Lähimaksun lisäksi kertalippujen osto linja-autossa onnistuu myös mobiilisovelluksella ja käteisellä.

Kerta- ja päivälippujen osuus lippuautomaattien myynnistä oli vuonna 2022 vain noin 6 prosenttia. Valtaosa lippuautomaatin käyttötapauksista koskee Waltti-kortin latausta (arvo ja kausituotteet).

Lippuautomaatin käytöstä ei veloiteta ylimääräistä palvelumaksua, mikä lisää lippuautomaatin käytön houkuttelevuutta. Palvelumaksu ei sisälly lippuautomaattien tekniseen määrittelyyn eikä siihen liittyviä ominaisuuksia ole toteutettu, minkä vuoksi palvelumaksun käyttöönotto ei ole ollut teknisesti mahdollista.

Lippuautomaattien sijoittuminen Lahteen asettaa matkustajat epätasa-arvoiseen asemaan, sillä esimerkiksi Waltti-kortin lataus ilman palvelumaksua ei ole kaikkien saatavilla.

Muissa LSL:n lipunmyynti- ja latauspaikoissa on käytössä palvelumaksu. Edullisin palvelumaksu on Waltin verkkokaupassa, jossa palvelumaksu on 1,42 euroa/tilaus. Muut myyntipisteet määrittelevät palvelumaksunsa itsenäisesti.

Lippuautomaateista luopuminen toisi kustannussäästöjä noin 20 400 euroa vuodessa. Lisäksi asiakkaiden siirtyminen muihin myyntikanaviin, mm. verkkokauppaan, toisi palvelumaksujen muodossa joukkoliikenneviranomaiselle lisätuloja. Jos oletetaan, että puolet nykyisistä lippuautomaateilla asioivista siirtyisi lataamaan matkakorttia Waltti-kaupassa, kertyisi viranomaiselle myyntipalkkioita yli 20 000 euroa vuodessa. Waltin verkkokaupan palvelumuutoksilla katetaan verkkokaupan ylläpitomaksuja.

Lippuautomaatin käyttöön on alun perin houkutellut myös nettilatausten aktivointiviive: Waltti-kaupassa tehdyissä latauksissa oli aiemmin parin tunnin aktivointiviive ennen kuin nettilataus aktivoitui matkakortille. Lippuautomaateilla tehty lataus sen sijaan siirtyy heti matkakortille. Waltin

siirryttyä tunnistepohjaisuuteen vuosien 2021–2022 aikana aktivointiviivettä ei enää ole ja myös Waltti-kaupassa tehdyt lataukset siirtyvät heti kortin matkatilille.

Nykyinen lippuautomaattien maksupäätteiden tuki päättyy 31.12.2023. Vielä ei ole tiedossa, miten uuden maksupäätetuen hankinta vaikuttaa automaattien kustannuksiin.

Ehdotetaan, että lippuautomaateista luovutaan nykyisen maksupäätteiden tuen päättyessä 31.12.2023.

Waltti-kortin lataus onnistuu jatkossakin Waltin verkkokaupassa, LSL:n asiakaspalvelussa, alueen R-kioskeissa ja kuntien palvelupisteillä sekä linja-autossa. Kertalipun voi ostaa mobiilisovelluksella, lähimaksulla tai käteisellä. Kausilipun voi hankkia matkakortin sijaan Waltti-mobiili sovelluksesta ilman palvelumaksua.

Muista joukkoliikennealueista HSL kertoi jo kesällä 2021, että se luopuu lippuautomaateista parin vuoden sisällä kokonaan. HSL:n on tarkoitus luopua lippuautomaateista vuoden 2023 aikana.

Vaikutusten ennakoarviointi

Muutoksen ei arvioida vaikuttavan lipputuloihin, lipunmyynnin arvioidaan siirtyvän muihin kanaviin. Muutos vähentää lippujärjestelmän kuukausittaisia ylläpitokustannuksia noin 20 400€ vuodessa. Muutos voi lisätä viranomaisen saamia myyntipalkkioita siltä osin, kun laataaminen siirtyy Waltti-kauppaan, joka on jatkossa käyttäjille kustannuksiltaan edullisin kanava ladata matkakorttia. Muutos saattaa vähentää matkakorttien käyttöä ja siirtää myyntiä muihin kanaviin kuten Waltti-mobiili sovellukseen, jossa palvelumaksua ei veloiteta. Osa matkakorttien latauksista siirtyy luultavasti myös palvelupisteisiin, joissa myyntipalkkio

jää palvelupisteen tuloksi, esimerkiksi R-kioskit. Muutos ehkäisee automaattien vanhenemisen myötä jatkossa syntyviä huolto-, korjaus- ja kehityskustannuksia. Uusien myyntikanavien käyttöönotosta ja myyntikanavien kehittämisestä johtuen lipunmyyntiautomaattien tarve ei ole enää perusteltu vastaavasti kuin aikaisemmin.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: toimivalta-alueen kunnat